

Elektros ir dujų rinkų apžvalga

Kainų tendencijos ir svarbiausios gruodžio mėnesio naujienos

ELEKTRA

Kainos tendencijos bei mėnesio vidurkiai

NORDPOOL birža

Lapkritis

127,82

€/MWh

Gruodis

212,22

€/MWh

Svarbiausi mėnesio įvykiai

Gruodžio mėnesį užfiksuoti nauji elektros energijos kainų rekordai. Pirmiausia, gruodžio 6 d. Baltijos šalių regione „Nord Pool“ biržoje dienos vidurkis siekė 290,06 Eur/MWh, piko metu – 626,06 Eur/MWh. Tokį kainų šuolį lėmė:

- nemažas kiekis planinių elektrinių atjungimų Baltijos šalyse: Latvijoje 443 MW CHP-2, Estijoje 192 MW Balti ir 118 MW, 98 MW Estijos G5, G6;
- žema vėjo generacija Lietuvoje ir aplinkiniuose regionuose. Pavyzdžiui, Lietuvoje vidutinė generacija gruodžio 6 d. buvo apie 90 MWh;
- Lenkija išnaudojo maksimalų pralaidumą su Lietuva. Lenkijai ir Lietuvai, ir Švedijai suteikė rezervinius kiekius;
- Prancūzijoje planiniame remonte buvo nemaža atominė jėgainė.

Gruodžio 7 d. elektros energijos kainos pasiekė savo piką: „Nord Pool“ kainų biržoje dienos vidurkis siekė 469,03 Eur/MWh, o 7 val. ryto kaina pasiekė net 1000,07 Eur/MWh. Tokią situaciją lėmė:

- staigus temperatūros pokytis, kuomet fiksuota 12,3 laipsnių žemesnė vidutinė dienos temperatūra, nei daugiametė norma;
- išaugęs elektros energijos poreikis, kuris viršijo 29 metus buvusį rekordą. Fiksuotas naujas rekordas su 2 130 MWh momentiniu suvartojimu;
- Pagal Baltic Energy Partners informaciją, fiksuotas apie 2 GW šiluminės gamybos trūkumas, taigi ši energija buvo keičiama elektros energija.

Ne ką mažiau stebino ir gruodžio 8 d., kuomet dienos vidutinė kaina siekė 439,69 Eur/MWh. Situacija pradėjo kisti gruodžio 13-17 dienomis, kuomet orai Baltijos regione atšilo ir sumažėjo elektros energijos poreikis. Taip pat po ilgo remonto „Auvere“ jėgainė pradėjo generuoti elektros energiją ir papildomai atnešė į rinką 274 MW. Nuo gruodžio 20 d. Centrinėje Europoje „Nord Pool“ kainos pradėjo kilti, o Baltijos ir Skandinavijos regionuose stabilizuotis.

51 sav. vidutinė „Nord Pool“ kaina Lietuvoje formavosi ties 253,73 Eur/MWh, tam tikromis dienomis dienos vidurkis siekė 413,48 Eur/MWh. Palyginimui, 2020 m. tą pačią savaitę, Lietuvoje susiformavusi kaina siekė vos 31,93 Eur/MWh. Taigi, didmeninėje rinkoje kaina padidėjo beveik 8 kartus. Aukštos elektros energijos kainos tendencijos fiksuojamos ne tik Baltijos šalių regione. Pavyzdžiui, gruodžio 20 d. Spot elektros kainos trijose piečiausiose Norvegijos prekybos zonose pasiekė 305,50 Eur/MWh lygį, o valandinės kainos pasiekė aukščiausią tašką – 451,07 Eur/MWh. Priežastis – kritusi oro temperatūra ir smarkiai sumažėjusi vėjo generacija. Vidurio ir pietų Švedijoje kainos pasiekė rekordinį 299,68 Eur/MWh kainų lygį. Norvegijos, Oslo zonos kaina 51 sav. pasiekė 254,69 Eur/MWh, kai praeitais metais tuo pačiu laikotarpiu kaina siekė 16,12 Eur/MWh. Taigi, čia užfiksuotas kainos padidėjimas 16 kartų.

Ateities tendencijos

Dėl įtemptos geopolitinės situacijos elektros kainų tendencijas – sunku prognozuoti. Elektros energijos kaina stipriai priklauso nuo dujų kainos, todėl tolimesni „Gazprom“ veiksmai darys didelę įtaką ne tik dujų, tačiau ir elektros rinkai. Sausio mėn. prognozuojami gan šilti orai, todėl elektros energijos kainos neturėtų pasiekti gruodžio mėnesio aukštumų. Vis tik energetikos ekspertai mano, kad prie ilgamečių normų artimiausiu metu neturėtume grįžti.

Lapkritis

82,21

€/MWh

Gruodis

96,15

€/MWh

Svarbiausi mėnesio įvykiai

Lietuvos prekybos aikštelėje gamtinių dujų kainų indekso BGSI, fiksuojančio gamtinių dujų kainų pokyčius dieninių sandorių rinkoje, reikšmė gruodžio mėn. sudarė 96,15 EUR/MWh. Tai yra 17% daugiau lyginant su 2021 m. lapkričio mėn. (82,21 EUR/MWh). Kainų kilimas Europoje tiesiogiai darė įtaką ir kainų kilimui Baltijos regione esant komerciškai sujungtomis rinkoms.

Tuo metu Europos dujų rinkose eilinį mėnesį stebėjome naujus dujų kainų rekordus ir didžiulius kainų svyravimus siekiančius iki 40 Eur/MWh per dieną (gruodžio 23 d.). Besitęsiančią energetinę krizę Europoje toliau lydėjo istoriškai aukštos energetinių žaliavų (dujų, anglies), elektros bei ATL kainos. Aukštos dujų kainos Europoje tiesiogiai veikė aukštas elektros ir ATL kainas dėl didesnių elektros gamybos sąnaudų.

ICE ateities sandorių rinkoje sausio mėnesio tiekimui Nyderlandų TTF kontraktas susiformavo ties 115,76 Eur/MWh. Tai yra 42% daugiau nei praėjusio mėnesio (gruodžio) kaina 81,31 Eur/MWh. Dujų kainų kilimą gruodžio mėnesį lėmė ribotas rusiškų dujų tiekimas į Europą ir nežinomybė dėl jų tiekimo tolimesniu žiemos laikotarpiu, greitai mažėjančios dujų atsargos Europos požeminėse dujų saugyklose, keli neplanuoti dujų tiekimo trikdžiai Norvegijos dujų infrastruktūroje bei šaltesni orai nei įprasta daugelyje Europos šalių pirmoje gruodžio pusėje. Dujų paklausą gruodžio mėnesį Europos elektros generacijoje skatino ir branduolinės galios apribojimas Prancūzijoje. Gruodžio 29 d. Prancūzijoje veikė tik 70,7% visos instaliuotos branduolinės galios pajėgumų.

Gruodžio 21 d. ICE ateities sandorių rinkoje Nyderlandų TTF indeksas sausio mėnesio tiekimui pasiekė rekordinę kainos aukštumą – 180,27 Eur/MWh. Tai susiję su Rusijos „Gazprom“ kritusiais dujų srautais iki 0 MWh Jamalo-Europos dujotiekiu, konkrečiai Mallnow taške ties Lenkijos-Vokietijos siena. Iki šiol šie dujų srautai neatnaujinti. Šis įvykis taip pat sutapo su rusiškų dujų srautų sumažinimu per Ukrainą papildomais 5 mln. m³ per parą. Nežinomybė dėl tolimesnio „Gazprom“ dujų tiekimo žiemos laikotarpiu tik didino įtampą Europos dujų rinkose.

Vis tik jau Kalėdų laikotarpiu nukreipus didelę dalį SPOT SGD krovinių į Europą vietoj Azijos bei prognozuojant keliais laipsniais šiltesnę oro temperatūrą tiek tarp šventiniu laikotarpiu, tiek sausio mėnesio pirmąją savaitę, Europos dujų kainos ženkliai krito iki 96,48 Eur/MWh gruodžio 29 d. ICE ateities sandorių rinkoje sausio mėnesio tiekimui. Duomenys rodo, kad nuo gruodžio 26 d. iki sausio 4 d. mažiausiai 2,5 mlrd. m³ SGD turėtų pasiekti Europą, iš kurių pusė (1,05 mlrd. m³) yra JAV kilmės. SGD importas į Europą jau trečią mėnesį iš eilės (spalį, lapkritį ir gruodį) yra kur kas didesnis nei pernai tokiu pačiu metu Europai trūkstant dujų ir mokant bent jau gruodį Europai aukštesnę kainą už SGD nei kad moka Azija.

Gruodžio 28 dieną Europos dujų saugyklų užpildymas siekė 55,7%, kai pernai tokiu pat metu šis rodiklis siekė 74,9%. Itin greitai senka Nyderlandų saugomos dujos. Šiuo metų šios saugyklos yra užpildytos ties 35,5%.

Ateities tendencijos

Šiuo metu ICE ateities sandorių biržoje Nyderlandų TTF indeksas kovo mėnesio tiekimui siekia apie 82 Eur/MWh. Aukštas kainas Europos dujų rinkose likusios žiemos metu toliau palaikys nežinomybė dėl rusiškų dujų tiekimo į Europos vamzdynus bei greitai senkančios dujų atsargos Europos požeminėse dujų saugyklose. Kainas į vieną ar kitą pusę koreguos dujų paklausa Azijoje ir ten esantis kainų lygis, bei orai sausio-vasario mėnesiais.

IGNITIS naujienos

Saulės elektrinių ant stogų negalintis įsirengti verslas atranda kitą būdą taupyti – elektrą gamina per nuotolį?

Ženkliai mažėjančios išlaidos elektros energijai, galvos nesukimas dėl kainų svyravimų ir įsipareigojimas tvarumui. Tokios yra dažniausiai vardinamos priežastys, skatinančios verslą tapti gaminančiais vartotojais ir patenkinti savąjį elektros poreikį iš saulės.

[Skaitykite plačiau](#)

Inovacijos pakeliui: kaip suderinti saulės ir vėjo jėgainių generuojamą energiją?

Nors „Žalioji kursas“ kai kam vis dar atrodo tolima perspektyva, inovacijas kuriantys bendrovės „Energijos skirstymo operatorius“ (ESO) specialistai teigia, kad tai jau yra realybė. Pavyzdžiui, hibridinė generacija, kuomet saulės ir vėjo jėgainės dirba suderintu režimu, ir gali pakeisti viena kitą pasikeitus oro sąlygoms. Tai padeda ne tik padidinti energijos gamybą iš atsinaujinančių energijos šaltinių, bet ir užtikrinti efektyvesnį elektros tinklo išnaudojimą.

[Skaitykite plačiau](#)